

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Факультет № 6**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Фінанси підприємств»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних,
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету №6 протокол від 25.08.2023 р. № 7

Розробники:

1. Доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету № 6 ХНУВС, к.е.н., доцент Фурса В.А.
2. Доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету № 6 ХНУВС, к.ю.н., доцент Коробцова Д.В.

Рецензенти:

1. Декан факультету економічних відносин та фінансів Державного біотехнологічного університету, д.е.н, професор Ларіна Т.Ф.
2. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін факультету №2 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.е.н, доцент Павленко Н.В.

Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Формування у здобувачів вищої освіти системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів підприємництва, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності.

Завдання:

- засвоєння основних принципів залучення, формування та використання фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва;
- оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу формування та використання фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» тісно пов'язана з наступними дисциплінами: «Оподаткування», «Економічна діагностика», «Стратегія і розвиток бізнесу», «Бізнес-планування», «Бухгалтерський облік», «Економіка і організація інноваційної діяльності».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- термінологію і мати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці;
- основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати на практиці.

вміти:

- демонструвати вміння бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків;
- застосовувати знання й уміння щодо ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм;
- використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;
- володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-13	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-03	Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
	СК-05	Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
	СК-07	Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Основи фінансів підприємств».

Поняття та сутність фінансів підприємства. Функції фінансів. Сфери фінансових відносин. Грошові прибутки, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств.

Джерела формування фінансових ресурсів. Державне регулювання фінансових ресурсів підприємств.

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування. Фінансова діяльність підприємств. Зміст, завдання та організація фінансової роботи на підприємствах: фінансовий менеджмент, фінансове планування, оперативна фінансова робота, аналіз та контроль господарської діяльності, фінансовий контроль.

Фінанси підприємства в умовах формування ринкової економіки.

ТЕМА № 2. «Організація грошових розрахунків підприємств».

Сутність та значення грошових розрахунків в діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків.

Порядок відкриття підприємствами розрахункового, поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків в банку.

Форми безготівкового розрахунку. Готівково-грошові розрахунки на підприємстві. Ведення касових операцій підприємством.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення господарської діяльності. Економічні та фінансові санкції в системі грошових розрахунків та платежів.

Призначення та структура звіту про рух грошових коштів.

ТЕМА № 3. «Грошові надходження підприємств».

Економічна характеристика, склад та класифікація грошових надходжень підприємств. Види грошових надходжень з внутрішніх та зовнішніх джерел. Фактори, що впливають на абсолютну суму виручки від реалізації продукції. Надходження від реалізації продукції. Формування надходжень від реалізації продукції та часу. Розподіл надходжень від реалізації продукції.

Грошові надходження від іншої реалізації. Дохід підприємства від фінансово інвестиційної діяльності. Надходження від фінансових інвестицій.

Формування валового і чистого доходу підприємства.

Надходження коштів від здачі в оренду основних фондів, від застосованих фінансових санкцій. Бюджетні дотації, субвенції. Отримання фінансової підтримки.

ТЕМА № 4. «Формування і розподіл прибутку».

Економічний зміст прибутку. Прибуток як джерело формування фінансових ресурсів. Прибуток від реалізації. Встановлення цін на продукцію та їх вплив на формування прибутку. Доходи підприємств від звичайної та надзвичайної діяльності. Доход від реалізації продукції (робіт та послуг). Інші операційні доходи. Дохід від участі в капіталі. Фінансові та інші доходи. Витрати підприємств, їх характеристика та склад. Операційні та інші операційні витрати. Втрати від участі в капіталі. Фінансові та інші витрати. Фінансові результати діяльності підприємства, їх розрахунок. Формування та розподіл прибутку від різних сфер діяльності. Розрахунок прибутку (збитку) від звичайної діяльності. Формування чистого прибутку (збитку) звітного періоду. Прибуток для цілей оподаткування.

Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Використання чистого прибутку.

Фонди грошових засобів підприємства, які будуються за рахунок чистого прибутку.

ТЕМА № 5. «Оподаткування підприємств».

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Плата за ресурси. Непрямі податки та особливості їх впливу на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Акцизний збір. Об'єкти оподаткування. Податок на додану вартість. Прямі податки. Податок на нерухомість підприємства.

Обов'язкові відрахування підприємств на цільові державні фонди та їх вплив на фінансово-господарську діяльність.

Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Організація спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва. Документальна перевірка як форма контролю Державної податкової адміністрації за станом розрахунків підприємств з бюджетом. Порядок відображення в актах документальних перевірок аналізу фінансово-господарської діяльності платників податку на прибуток.

Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності.

ТЕМА № 6. «Оборотні кошти».

Сутність і основи організації оборотних коштів. Склад і структура оборотних коштів. Класифікація і принципи організації оборотних коштів.

Визначення потреби в оборотних коштах. Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Нормування власних оборотних засобів.

Джерела формування оборотних коштів. Власні джерела формування оборотних коштів. Використання банківських кредитів для формування оборотних коштів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання.

Показники стану і використання оборотних коштів. Показники стану власних оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів і шляхи прискорення їх обертання.

Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.

ТЕМА № 7. «Кредитування підприємств».

Необхідність та сутність кредитування підприємств. Кругообіг коштів підприємств та необхідність залучення кредитів. Принципи та види забезпеченості кредитів. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Кредитна лінія. Контокорентний кредит.

Суть та форми кредитування підприємств банківськими установами. Види банківського кредиту та їх характеристика. Умови та порядок отримання банківського кредиту. Кредитний процес. Методика оцінки платоспроможності позичальника. Порядок нарахування відсотків за депозитними та кредитними операціями. Порядок погашення банківського кредиту підприємством.

Особливості кредитування окремих видів позичок. Обліковий кредит та кредитування під заставу векселів. Іпотечний кредит. Факторинг. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування підприємств. Лізингове кредитування підприємств.

Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

ТЕМА № 8. «Фінансове забезпечення відтворення основних засобів».

Сутність основних засобів як матеріальних цінностей. Основні засоби виробничого та невиробничого характеру. Оцінка та відтворення основних засобів.

Знос і амортизація основних засобів. Методи амортизації основних засобів.

Показники стану та ефективності використання основних засобів: забезпечення підприємства основними засобами; стан основних засобів; ефективність використання основних засобів.

Капітальні вкладення, їх сутність, склад та джерела фінансування. Порядок фінансування і кредитування капітальних вкладень. Фінансування витрат на поліпшення основних засобів. Ремонт основних фондів та його фінансове забезпечення.

ТЕМА № 9. «Оцінювання фінансового стану підприємств».

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства.

Фінансовий аналіз короткострокової заборгованості. Аналіз структури джерел коштів і їх використання. Фінансовий аналіз оборотності активів підприємства. Аналіз руху грошових коштів на підприємстві. Фінансовий аналіз дебіторської заборгованості. Аналіз оборотності товарно-матеріальних запасів.

Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства.

Комплексний аналіз стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів.

Перспективи поліпшення стану розрахунків підприємств.

ТЕМА № 10. «Фінансове планування на підприємстві».

Зміст та завдання фінансового планування. Методи фінансового планування. Інформаційна база фінансового планування.

Фінансовий план як складова частина бізнес – плану. Особливості фінансового планування.

Розрахунок потреби в матеріальних ресурсах при складанні фінансового плану. Вибір варіанта капіталовкладень. Розрахунок суми амортизаційних відрахувань. Розрахунок собівартості продукції. Розрахунок суми капіталу на приріст оборотних засобів.

Розрахунок показників прибутковості та витратної частини фінансового плану.

Розрахунок показників фінансового плану та балансу доходів і витрат. Значення і зміст оперативного фінансового плану та порядок його складання.

ТЕМА № 11. «Фінансова санація підприємств».

Економічна сутність фінансової санації підприємства та порядок її проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Менеджмент фінансової санації підприємства. Випадки, коли приймається рішення про фінансову санацію підприємств.

План санації. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства, що перебуває в кризі. Аналіз

причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Ситуація підприємства на ринках факторів виробництва та збуту готової продукції.

Фінансові джерела санації підприємств. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Зменшення статутного фонду підприємства. Санація із залученням коштів власників підприємства. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Державна фінансова підтримка санації підприємств.

Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1. Основи фінансів підприємств.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 2. Організація грошових розрахунків підприємств.	12	4	4	-	-	4	
Тема № 3. Грошові надходження підприємств.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 4. Формування і розподіл прибутку.	14	4	4	-	-	6	
Тема № 5. Оподаткування підприємств.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 6. Оборотні кошти.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 7. Кредитування підприємств.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.	14	4	4	-	-	6	
Тема № 9. Оцінювання фінансового стану підприємств.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 10. Фінансове планування на підприємстві.	12	4	4	-	-	4	
Тема № 11. Фінансова санація підприємств.	10	2	2	-	-	6	
Всього за семестр № 7:	120	30	30	-	-	60	Екзамен

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1. Основи фінансів підприємств.	10	2	-	-	-	8	
Тема № 2. Організація грошових розрахунків підприємств.	10	-	2	-	-	8	
Тема № 3. Грошові надходження підприємств.	10	2	-	-	-	8	
Тема № 4. Формування і розподіл прибутку.	10	-	2	-	-	8	
Тема № 5. Оподаткування підприємств.	10	2	-	-	-	8	
Тема № 6. Оборотні кошти.	10	-	2	-	-	8	
Тема № 7. Кредитування підприємств.	12	-	-	-	-	12	
Тема № 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.	12	-	-	-	-	12	
Тема № 9. Оцінювання фінансового стану підприємств.	12	-	-	-	-	12	
Тема № 10. Фінансове планування на підприємстві.	12	-	-	-	-	12	
Тема № 11. Фінансова санація підприємств.	12	-	-	-	-	12	
Всього за семестр № 7:	120	6	6	-	-	108	Екзамен

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Основи фінансів підприємств.		<p>Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.</p> <p>Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2.pdf</p>
	<p>Грошові прибутки, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств.</p> <p>Державне регулювання фінансових ресурсів підприємств.</p> <p>Фінанси підприємства в умовах формування ринкової економіки.</p>	
Тема № 2. Організація грошових розрахунків підприємств.		<p>Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с.</p> <p>Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.</p>
	<p>Принципи організації розрахунків.</p> <p>Порядок відкриття підприємствами розрахункового, поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків в банку.</p> <p>Призначення та структура звіту про рух грошових коштів.</p>	
Тема № 3. Грошові надходження підприємств.		<p>Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.</p> <p>Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с.</p>
	<p>Види грошових надходжень з внутрішніх та зовнішніх джерел.</p> <p>Формування надходжень від реалізації продукції та часу.</p> <p>Розподіл надходжень від реалізації продукції.</p> <p>Отримання фінансової підтримки.</p>	
Тема № 4. Формування і розподіл прибутку.		<p>Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2.pdf</p>
	<p>Прибуток як джерело формування фінансових ресурсів.</p> <p>Формування та розподіл прибутку від різних сфер діяльності.</p> <p>Розподіл і використання прибутку.</p> <p>Фонди грошових засобів підприємства, які будуються за рахунок чистого прибутку.</p>	

	<p>Тема № 5. Оподаткування підприємств.</p> <p>Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Податок на додану вартість. Оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності.</p>	<p>Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?t=ab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de</p>
	<p>Тема № 6. Оборотні кошти.</p> <p>Класифікація і принципи організації оборотних коштів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання. Показники використання оборотних коштів і шляхи прискорення їх обертання. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.</p>	<p>Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с. Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: https://dSPACE.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2.pdf</p>
	<p>Тема № 7. Кредитування підприємств.</p> <p>Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Умови та порядок отримання банківського кредиту. Особливості кредитування окремих видів позичок. Обліковий кредит та кредитування під заставу векселів.</p>	<p>Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й.Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.</p>
	<p>Тема № 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.</p> <p>Основні засоби виробничого та невиробничого характеру. Методи амортизації основних засобів. Фінансування витрат на поліпшення основних засобів. Ремонт основних фондів та його фінансове забезпечення.</p>	<p>Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: https://dSPACE.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2.pdf</p>

	Тема № 9. Оцінювання фінансового стану підприємств.		Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с. Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с.
	Показники фінансового стану підприємства. Фінансовий аналіз короткострокової заборгованості. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексний аналіз стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів.		
	Тема № 10. Фінансове планування на підприємстві.		Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2.pdf Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с.
	Інформаційна база фінансового планування. Особливості фінансового планування. Розрахунок показників прибутковості та витратної частини фінансового плану.		
	Тема № 11. Фінансова санація підприємств.		Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
	Менеджмент фінансової санації підприємства. Фінансові джерела санації підприємств. Форми фінансової санації. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств.		

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Основи організації фінансів підприємств.
2. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи.
3. Управління фінансами підприємств.
4. Грошові розрахунки підприємств та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.
5. Грошові надходження підприємств.
6. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності.
7. Формування і розподіл прибутку.
8. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.
9. Методи розрахунку прибутку від реалізації.

10. Сутність і методи обчислення рентабельності.
11. Розподіл і використання прибутку.
12. Сутність оподаткування підприємств і податкова система.
13. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні.
14. Оподаткування прибутку підприємств.
15. Непрямі податки, які сплачують підприємства.
16. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств.
17. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
18. Оподаткування підприємств.
19. Оборотні кошти та їх організація на підприємстві.
20. Визначення потреби в оборотних коштах.

6. Методи навчання

Оволодіння знаннями даного предмета забезпечується поєднанням таких різних форм і методів навчання, як лекції та семінарські заняття й самостійна робота. Ґрунтовнішому вивченню окремих тем сприяють написання рефератів, участь у роботі наукових гуртків, науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад.

Метою лекційного курсу є аналіз та формування у студентів знань законодавства, що регулює відносини, що виникають при акумуляції коштів у розпорядження держави та органів місцевого самоврядування та використанні цих коштів для забезпечення виконання завдань і функцій держави в цілому.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних і семінарських занять, на яких студенти повинні закріпити знання про особливості, притаманні регулюванню відносин, що виникають у сфері мобілізації, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів держави та органів місцевого самоврядування з метою забезпечення реалізації їх завдань і функцій, а також набути навички правозастосування у даній сфері.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, за своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції є основним джерелом знань, які проводяться в класичній академічній формі. Метою лекційного курсу є формування у студентів комплексу сучасних знань, вмінь та навичок у сфері фінансово-правових відносин. Для досягнення названої мети необхідним уявляється вивчення сучасної наукової та навчальної літератури з фінансового права; аналіз європейського законодавства, а також міжнародних нормативно-правових актів та ін.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні самостійно готувати тези виступів; вміти формулювати визначення основних понять сучасного фінансового права; добирати нормативні акти, які регламентують певні питання мобілізації, розподілу та використання грошових

коштів до фондів держави та органів місцевого самоврядування; застосовувати норми Бюджетного кодексу України до конкретних правових ситуацій.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, яка складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до практичних занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студентів також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота передбачає виконання доповідей, рефератів.

Критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни: студенти повинні отримати 2 і більше позитивних оцінки з дисципліни протягом вивчення загальної та спеціальної частини фінансового права.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Сутність і функції фінансів підприємств.
2. Фінансовий механізм: поняття та сутність.
3. Фонди грошових засобів та фінансові ресурси.
4. Основи організації фінансів підприємств.
5. Сфери фінансових відносин підприємств.
6. Сутність і значення грошових розрахунків в діяльності підприємства.
7. Безготівкові розрахунки підприємства та їх форми.
8. Готівкові розрахунки підприємства.
9. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.
10. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств.
11. Доходи від операційної діяльності.
12. Грошові надходження від інвестиційної, фінансової та іншої звичайної діяльності підприємств.
13. Формування валового і чистого доходу.
14. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.
15. Прибуток від реалізації продукції та його формування.
16. Розподіл і використання прибутку.
17. Показники витрат по основних видах діяльності, собівартості продажів і витрат періоду.
18. Собівартість та її вплив на величину продажів.
19. Система оподаткування підприємств.

20. Пряме оподаткування підприємств.
21. Платежі за ресурси.
22. Система непрямих податків та їх вплив на фінансово-господарську діяльність.
23. Обов'язкові платежі з підприємств.
24. Місцеві податки і збори.
25. Сутність необоротних активів та їх відтворення.
26. Показники стану та ефективності використання основних засобів.
27. Знос і амортизація основних засобів.
28. Сутність і склад капітальних вкладень.
29. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень.
30. Фінансування витрат на поліпшення основних засобів.
31. Сутність і основи організації оборотних коштів.
32. Джерела формування оборотних засобів.
33. Визначення потреби в обігових коштах.
34. Показники стану і ефективності використання оборотних коштів.
35. Кругообіг коштів підприємств та необхідність залучення кредитів.
36. Методи фінансування і кредитування. Види кредитів, що надаються підприємствам.
37. Банківське кредитування підприємств.
38. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово - кредитних інститутів.
39. Комерційне кредитування підприємств.
40. Лізингове кредитування підприємств.
41. Факторинг.
42. Порівняння переваг банківського факторингу та послуг факторингових компаній.
43. Кредитування малих та середніх підприємств.
44. Фінансовий стан підприємства.
45. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
46. Показники фінансового стану підприємства.
47. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.
48. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
49. Аналіз факторів, показників і кінцевих результатів господарської діяльності.
50. Загальна характеристика методів комплексної оцінки господарської діяльності.
51. Сутність фінансового планування.
52. Фінансова стратегія підприємства.
53. Принципи і методи фінансового планування.
54. Порядок розробки фінансового плану.
55. Оперативне фінансове планування.
56. Поняття економічної кризи.
57. Поняття „банкрутство”, його сутність та критерії.

58. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.

59. Внутрішні фінансові джерела санації підприємств.

60. Зовнішні фінансові джерела санації підприємств.

61. Порядок оголошення підприємства банкрутом.

62. Задоволення претензій кредиторів.

63. Фінансова санація на ухвалу господарського суду.

64. Мiroва угода.

65. Санація через реорганізацію (реструктуризацію).

66. Грошові фонди і фінансові ресурси, їх сутність і склад.

67. Основи організації фінансів підприємства.

68. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств.

69. Формування і розподіл прибутку підприємства.

70. Методи розрахунку прибутку від реалізації.

71. Сутність і методи розрахунку рентабельності.

72. Сутність грошових розрахунків підприємства.

73. Організація проведення касових операцій.

74. Форми безготівкових розрахунків.

75. Розрахунки чеками і акредитивами.

76. Сутність оподаткування підприємства. Види податків.

77. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємства.

78. Порядок нарахування податку на прибуток.

79. Сутність, склад і структура зворотних коштів.

80. Класифікація і принципи організації зворотних коштів.

81. Джерела формування зворотних коштів.

82. Показники складу і використання зворотних коштів.

83. Нормування зворотних коштів для утворення виробничих запасів.

84. Нормування зворотних коштів в незавершеному виробництві і витратах на майбутній період.

85. Непрямі податки, які сплачують підприємства.

86. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств.

87. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

88. Оподаткування підприємств.

89. Оборотні кошти та їх організація на підприємстві.

90. Визначення потреби в оборотних коштах.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації

результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр}}{2} + \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках студентів

(студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність студентів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо студент (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}}{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
3. Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – К., 2014. – 284 с.
4. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5aaa39c1-9e84-49c5-ae59-504b9218c749/content>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
3. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

Додаткова

1. Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b8%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2.pdf>
2. Велика О. Ю. Основні види та організаційні форми підприємств в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Велика // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Електронне наукове фахове видання. – 2018. – Вип. 3 (14). URL: <http://easterneurope-ebm.in.ua>
3. Рудаченко О.О., Фурса В.А., Коробцова Д.В. Особливості управління фінансами суб'єктів підприємництва. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. - 2023. - № 6. - С. 132-138. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b814315-d692-496a-9c76-159ae80ac456/content>
4. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й.Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

6. Фурса В.А., Коробцова Д.В., Толкачова Г.В. Оптимізація стратегій управління фінансами підприємства. «Актуальні проблеми інноваційної економіки та права» № 1-2. 2023. С. 54-58. URL: http://apie.org.ua/wp-content/uploads/2023/07/apie_2023_r01_a09.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ [Електронний ресурс] – URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Офіційне інтернет-представництво Президента України [Електронний ресурс]: – URL: <http://www.president.gov.ua/>

3. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

4. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Кабінет Міністрів України. – URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

5. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Міністерство освіти і науки України. – URL: <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com

6. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Постійне представництво України при ООН. – URL: <http://www.uamission.org/>

7. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Державна служба України з питань праці (Держпраці). – URL: <http://dsp.gov.ua/>

8. Сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : www.me.gov.ua

9. Сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua

10. Сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua

11. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua